

Školitelský posudek

Jana Pávová: *Václav Kopecký (1897-1961) – Portrét komunistického politika*. Rigorózní práce. Strojopis, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin, Praha 2008, 204 s. textu, přílohy.

Práce Jany Pávové je rozšířenou verzí její diplomové práce *Václav Kopecký. Komunistický politik, ideolog, propagátor a věrný obdivovatel SSSR* (ÚČD FF UK, Praha 2008, 117 s.). Po úspěšné obhajobě magisterské diplomové práce bylo Janě Pávové doporučeno, aby text po dopracování podala jako práci rigorózní.

Václav Kopecký doposud unikal pozornosti badatelů. Protože byl brzy po své smrti samotným komunistickým vedením obviněn ze spoluzodpovědnosti za praxi 50. let, nevěnovala se jeho osobě ani komunistická historiografie. V roce 1989 se Václav Kopecký stal námětem jedné kapitoly práce Karla Kaplana „Mocní a bezmocní“ a tentýž autor mu věnoval kapitolu také ve své „Kronice komunistického Československa: doba tání 1953-1956.“ a v knize „Všichni Gottwaldovi muži“, kterou napsal s Karlem Kosatíkem. Samostatná práce o Václavovi Kopeckém nám nicméně chybí. V tomto ohledu je proto třeba práci Jany Pávové považovat za velmi přínosnou.

Práce je rozdělena na úvod, pět kapitol a závěr. V úvodu Jana Pávová hodnotí dosavadní literaturu o Václavovi Kopeckém a rovněž dostupné prameny. Mezi ně řadí autorka vedle pramenů archívní povahy samozřejmě také vlastní časopiseckou a knižní produkci Václava Kopeckého, který byl obratným polemikem (či přesněji řečeno: obratným demagogem) a celkem schopným publicistou.

První kapitola se týká dětství a mládí Václava Kopeckého a podává výklad o jeho životě a působení v době první republiky. Je proto vymezena léty 1897 až 1938. Václav Kopecký, pravnuček známého českého loutkáře Matěje Kopeckého (1775-1847), vystudoval klasické gymnázium, po maturitě studoval práva na Karlově univerzitě, studium však nedokončil. Přesto měl poměrně solidní vzdělání, v porovnání s ostatními členy Gottwaldova vedení KSČ (včetně Gottwalda samotného) šlo dokonce o vzdělání vysoce nadprůměrné. Svých znalostí později Kopecký využíval při psaní svých článků a ve svých politických projevech. Svou politickou dráhu zahájil v roce 1918 v řadách sociální demokracie, avšak po vzniku samostatné KSČ vstoupil již v roce 1921 do jejích řad. Kopecký pracoval původně jako úředník Zemského správního výboru pro Čechy, avšak v roce 1924 toto místo opouští a stává se profesionálním novinářem a publicistou ve službách KSČ. Na V. sjezdu KSČ (18. -

23. února 1929) Kopecký plně podpořil Gottwalda a stal se členem nového ústředního výboru (ÚV). V říjnu 1929 se stal poslancem za KSČ. Jana Pávová analyzuje jeho poslanecké projevy a další politickou činnost v tomto období, především na poli novinářském, neboť Kopecký se stal v srpnu 1933 šéfredaktorem *Rudého práva*. Poukazuje na to, že Kopeckého projevy byly často hrubé, osobně urážlivé a vulgární, takže byly i z tohoto důvodu zabavovány. Autorka si dále podrobněji všímá známé aféry kolem prezidentské volby 24. května 1934, při které komunističtí poslanci vyvolali výtržnost a rozhodli letáky s heslem „ne Masaryk – ale Lenin“. Tato událost měla pro Kopeckého velký význam, protože na něj byl 30. června 1934 vydán zatykač a spolu s poslanci Gottwaldem, Krosnářem a Štětškou utekl do SSSR. Ačkoliv pobýval v Moskvě, získal v parlamentních volbách v květnu 1935 opět poslanecký mandát, který po návratu ze SSSR v důsledku amnestie nového prezidenta Beneše, vykonával od února 1936. Na VII. sjezdu KSČ (11. – 14. dubna 1936) se Kopecký stává členem dvanáctičlenného politbyra (předsednictva ÚV KSČ) a současně i členem čtyřčlenného sekretariátu.

Druhá kapitola se týká Kopeckého druhého pobytu v Moskvě za druhé světové války a je vymezena lety 1938-1945. Kopecký byl po Mnichovu vybrán k emigraci do SSSR, což byla výsada, které se dostalo jen velmi omezenému okruhu nejbližších Gottwaldových spolupracovníků. Kopecký zde zastával funkci zástupce KSČ v Exekutivě Kominterny (EKI), zároveň ale zřejmě plnil i funkci informátora o poměrech v československé kolonii, takže se jej jeho kolegové (zřejmě včetně samotného Gottwalda) začali bát. Po vypuknutí německo-sovětské války psal Kopecký články pro československé vysílání moskevského rozhlasu a do v SSSR vydávaných *Československých listů*. Pávová zdůrazňuje, že veškeré články jen slepě kopírovaly linii Kominterny, které se samozřejmě zahraniční vedení KSČ muselo podřídít, a je těžké v nich najít nějakou vlastní Kopeckého myšlenku. Kopecký se zúčastnil jak jednání s prezidentem Benešem v prosinci 1943 při jeho podpisu spojenecké smlouvy s SSSR, tak jednání o sestavení první poválečné vlády Národní fronty v březnu 1945.

Třetí kapitola pojednává o období 1945-1948, kdy se Václav Kopecký stal ministrem informací. V této vlivné funkci měl možnost kontrolovat a usměrňovat jak tisk, tak rozhlasové vysílání a filmovou tvorbu. Svého postavení využíval k upevnění moci KSČ. Zároveň sám pokračoval ve své publicistické činnosti a často vystupoval s veřejnými projevy. Autorka poukazuje na to, že ani v této době, kdy se Kopecký stává z opozičního poslance a šéfredaktora opozičního listu ministrem, neztratily tyto projevy nic na své vulgaritě, populismu a demagogii. Navíc některé články byly vysloveně šovinistické a antisemitské, což vyvolávalo nakonec i vnitropolitické komplikace.

Čtvrtá kapitola je věnována období 1948-1956. Kopecký jako ministr informací stál za nejrůznějšími kampaněmi a podílel se na celkové kulturní politice. Ve svých projevech napadal i své někdejší úzké spolupracovníky, kteří byli zatčeni a pak odsouzeni ve vykonstruovaném procesu s tzv. protistátním centrem Rudolfa Slánského. Po zrušení ministerstva informací (31. ledna 1953) se stal Kopecký náměstkem předsedy vlády a bylo mu přímo podřízeno ministerstvo školství a osvěty, ministerstvo vysokých škol, ministerstvo pracovních sil, Hlavní správa kinematografie, Hlavní správa polygrafického průmyslu, vydavatelství a obchodu s knihami, Státní rozhlasový výbor a Československá tisková kancelář. Byl také členem předsednictva ÚV KSČ, resp. jeho politického byra (zřízeného místo předsednictva v roce 1954). V roce 1956 byl Kopecký v důsledku odsouzení Stalina na XX. sjezdu KSSS nucen provést sebekritiku. Stal se vedle Bacílka jedním z nejvíce kritizovaných komunistů, neboť mu byla oprávněně připisována spoluzodpovědnost za všechny „chyby“ (zločiny) pounorového období.

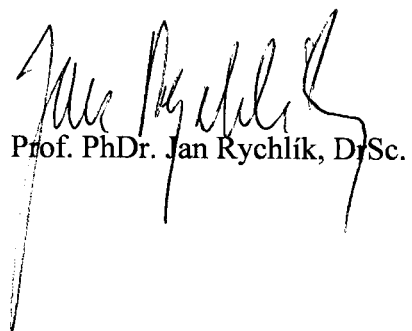
Pátá kapitola se týká období od roku 1956 do Kopeckého smrti v roce 1961. V tomto období nastal jeho postupný ústup z okruhu nejmocnějších, byť Kopecký i nadále zůstával členem vrcholných stranických orgánů. Kopecký se ihned po roce 1956 zapojil do kampaně proti revisionismu a opakovaně kritizoval chování českých a slovenských spisovatelů a umělců, kteří se podle jeho názoru na II. sjezdu československých spisovatelů (22. – 29. dubna 1956) dostali na revizionistické a protistranické pozice. K druhému sjezdu československých spisovatelů se Kopecký opakovaně vracel. Skutečnost, že zde mnozí spisovatelé – včetně spisovatelů-členů KSČ – vystoupili proti tehdejší kulturní politice KSČ chápal Václav Kopecký jako zradu.

Epilog práce se týká Kopeckého smrti o také změny v jeho hodnocení krátce po jeho smrti. Kopecký zemřel 5. srpna 1961 na infarkt, který byl důsledkem pooperačních komplikací (byl operován, protože mu byla diagnostikována rakovina). Kopeckému byl po jeho smrti vystrojen státní pohřeb. K jeho otevřené kritice ale došlo teprve v důsledku rehabilitací po roce 1963. Závěrem Jana Pávová rekapituluje hlavní mezníky Kopeckého života a jeho význam pro KSČ.

Práce přináší doposud neznámé údaje o životě Václava Kopeckého i době, ve které žil. Je proto cenným příspěvkem ke studiu komunistického totalitního režimu. Je napsána s využitím původních pramenů, především materiálů z bývalého archivu ÚV KSČ, uloženého nyní v Národním archivu ČR. Cenné jsou rovněž publikované přílohy obsahující fotokopie archívních dokumentů, doposud většinou neznámých. Využití dobového tisku, literatury, a pamětí je na vysoké úrovni. Práce dle mého názoru plně splňuje požadavky kladené na

rigorózní práci. Proto ji jako odborný vedoucí plně **doporučuji** k obhajobě a navrhuji, aby po její úspěšné obhajobě a složení státní rigorózní zkoušky byl Janě Pávové udělen titul PhDr..

V Praze, 20. října 2008

Prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc.